

SPIS TRECI

WOJCIECH GÓRSKI

PRZEWODNIK

LUBLIN MAŁO ZNANY

Część II

PRZESZŁOŚĆ ZABYTKAMI ZAPISANA

TOM II

NOWE DZIELNICE LUBLINA

WOJCIECH GÓRSKI

PRZEWODNIK

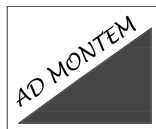
LUBLIN MAŁO ZNANY

Część II

PRZESZŁOŚĆ ZABYTKAMI ZAPISANA

TOM II

NOWE DZIELNICE LUBLINA

LUBLIN AD MMXXIII

Tom II: Nowe dzielnice Lublina – spis treści

A.	ŚRÓDMIEŚCIE – WIENIAWA	7
	<i>Mapa 24. Śródmieście – Wieniawa</i>	7
I.	ALEJE RACŁAWICKIE – STRONA NIEPARZYSTA	8
1.	Ogród Saski	8
2.	Obiekty w sąsiedztwie Ogrodu Saskiego	10
	a) Dawny gmach KW PZPR	10
	b) Kapliczka Bożej Męki	11
	c) Zespoły szkół przy Alejach Racławickich	12
3.	Wojskowy Szpital Kliniczny – dawne Bobolanum	12
4.	ZOR „Zachód”	14
	<i>Mapa 25. Ulica Lipowa – KUL</i>	16
II.	ALEJE RACŁAWICKIE – STRONA PARZYSTA	17
1.	„Astoria” – zwiastun dekonstruktywizmu w architekturze	18
2.	Dom Żołnierza imienia Marszałka Józefa Piłsudskiego	18
3.	„Szklane domy” przy Alejach Racławickich	20
	a) Lubelskie Centrum Konferencyjne i gmach Urzędu Marszałkowskiego	20
	b) Centrum Spotkania Kultur i plac Teatralny	21
	c) Hotel „Mercure” i wieżowiec „Unia Art Residence”	23
4.	Katolicki Uniwersytet Lubelski	23
	a) Historia uczelni	23
	b) Karol Wojtyła – Jan Paweł II na KUL-u	26
	c) Akademicki kościół Świętego Krzyża	27
5.	Inne obiekty przy Alejach Racławickich	28
	a) Kościół garnizonowy i pomnik katyński	28
	b) I Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Staszica	30
	c) Wieża ciśnień	30
	d) Koszary wojskowe przy roгатce Kraśnickiej	31
III.	WIENIAWA	34
1.	Symbolika nazwy	34
2.	Dawne miasteczko żydowskie	34
	a) Znani Żydzi z Wieniawy	34
	b) Smutny los żydowskiego miasteczka	35
3.	Wieniawa powojenna	36
	a) Stadion KS „Lublinianka”	36
	b) Był sobie „Kosmos” na Wieniawie...	37

c)	Dom kata	38
d)	Obiekty przy ulicy Księdza Jerzego Popiełuszki	40
e)	Kościół błogosławionego Władysława Górala	42
f)	Szkoła Podstawowa nr 21 ze schronem przeciwlotniczym	43
IV.	CMENTARZE PRZY UL. LIPOWEJ I ICH SĄSIEDZTWO	43
1.	Ulica Lipowa	43
a)	Pałac Tadeusza Piotrowskiego	44
b)	V LO im. Marii Curie-Skłodowskiej	44
c)	„Plaza”	45
d)	XXIX LO im. H. Dekutowskiego „Zapory”	45
2.	Cmentarze przy ulicy Lipowej i ulicy Białej	46
a)	Cmentarz rzymskokatolicki	46
b)	Cmentarz ewangelicko-augsburski	49
c)	Cmentarz prawosławny	50
d)	Cmentarz wojskowy	51
3.	Między Bystrzycą a cmentarzem	53
a)	MPWiK – wodociągi z tradycjami najstarszego zakładu w Lublinie	53
b)	Wojewódzka Państwowa Straż Pożarna	53
c)	Szkoły artystyczne przy ulicy Muzycznej	54
d)	W sąsiedztwie nowych mostów nad Bystrzycą	55
e)	Komenda Wojewódzka Policji	56
f)	Najstarszy budynek spółdzielczy w Lublinie	57
4.	Ulice między cmentarzem a miasteczkiem akademickim	58
a)	Ulice Ofiar Katynia i Obrońców Pokoju	58
b)	Ulica Henryka Raabego	59
c)	Filharmonia Lubelska	60
d)	Budynek Biomedu	61
e)	Budynek dawnego Okręgowego Urzędu Ziemskiego	61
f)	Muzeum „Pod Zegarem”	61
g)	Ulica Idziego Radziszewskiego	62
h)	Brygada Litewsko-Polsko-Ukraińska im. Konstantego Ostrogskiego	62
V.	KAMPUS UNIWERSYTECKI	64
	<i>Mapa 26. UMCS i Uniwersytet Przyrodniczy</i>	64
1.	Część dydaktyczna UMCS i Uniwersytetu Przyrodniczego	65
a)	Najstarsze obiekty UMCS i Uniwersytetu Przyrodniczego	65
b)	Plac Marii Curie-Skłodowskiej	66
c)	Postmodernistyczne obiekty UMCS i Uniwersytetu Przyrodniczego	69

2.	Miasteczko akademickie – część mieszkalno-rekreacyjna	70
a)	„Aleja Czerwonych Sfinksów”	70
b)	„Chatka Żaka” i jej otoczenie	72
c)	Najstarsze akademiki UMCS	73
d)	Pomnik Powstańców Styczniowych	73
3.	Kampus Zachodni UMCS przy ul. Głębokiej	74
a)	Wydziały BiNoZ i Artystyczny w dawnych koszarach wojskowych	74
b)	Nowy Kampus Zachodni	74
c)	Pomnik Ofiar Katynia	75
B.	WSCHÓD	76
	<i>Mapa 27. Lublin – Wschód</i>	76
I.	KALINOWCZYŻNA	78
1.	Na dawnym pograniczu kultur	78
a)	Maszt Niepodległości na rondzie Romana Dmowskiego	78
b)	Podzamcze i jej symbolika	79
c)	Dawny pomnik Bieruta	79
2.	Ulica Kalinowszczyzna	80
a)	Kościół Matki Bożej Wspomożenia Wiernych	80
b)	Grodzisko – Stary Kirkut	81
c)	Pomnik Rozstrzelanych na Kalinowszczyźnie	82
d)	Zasłonięty Florian święty	83
e)	Białkowska Góra – dworek Wincentego Pola	83
f)	Słomiany Rynek	85
g)	Cmentarz na Kalinowszczyźnie	85
3.	Kościół świętej Agnieszki	86
a)	Historia i wygląd zewnętrzny kościoła	86
b)	Nawa główna	87
c)	Ołtarze boczne nawy głównej	88
d)	Prezbiterium	89
e)	Ołtarz główny	90
f)	Organy	90
g)	Nawy boczne	92
4.	Okolice Bazylianówki	93
a)	Ulica Walecznych – Nowy Kirkut, Izba Pamięci	93
b)	Dawny cmentarz unicki	93
c)	Cerkiew Podwyższenia Krzyża Świętego i parafia św. Piotra Mohyły	94

5.	Teren dawnego Wielkiego Stawu Królewskiego	94
a)	Dawna papiernia i młyn Krauzego	94
b)	Stadion MOSiR „Bystrzyca” przy ul. Mełgiewskiej	96
6.	Osiedla dzielnicy Kalinowszczyzna	96
a)	Osiedle im. Gen. Franciszka Kleeberga	96
b)	Osiedle Niepodległości	96
c)	Osiedle im. Ignacego Daszyńskiego	97
d)	Osiedle Kalinowszczyzna	97
II.	TATARY	98
1.	Tatary – wieś i dzielnica Lublina	98
a)	Pochodzenie nazwy	98
b)	Pomnik zamordowanych dzieci żydowskich	99
2.	Przy tatarskiej krzyżówce dróg	100
a)	Okolice żelbetowego mostu nad Bystrycą	100
b)	Dworek Grafa	100
c)	Karczma Budzyń – Czerwona Karczma	101
d)	Hipermarket E. Leclerc	101
3.	Tatary osiedle	101
a)	ZOR Tatary	101
b)	Osiedle „Przyjaźń”	102
c)	Dawny dworzec kolejowy Lublin Północny	102
d)	Kościół MB Królowej Polski	102
4.	Tatary – dawna dzielnica przemysłowa	103
a)	Fabryka Samochodów Ciężarowych	103
b)	Rzeźnia miejska – Lubelski „Umschlagplatz”	103
III.	HAJDÓW-ZADĘBIE	104
1.	Specyfika dzielnicy	104
2.	Hajdów	105
3.	Zadębie	106
a)	Dawna odlewnia	106
b)	Slumsy przy ul. Grygowej	106
IV.	BRONOWICE	107
1.	Dawny przemysł w dzielnicy Bronowice	107
a)	Cementownia „Firlej” i Lubelskie Fabryki Wag	107
b)	Fabryka wyrobów azbestowo-cementowych „Eternit”	108
c)	Fabryka maszyn rolniczych Wacława Moritza	108

d) Fabryka Plagego i Laśkiewicza	109
e) LZNS i Krzyż Wdzięczności	110
2. Bronowicka arteria komunikacyjna	111
a) Ulica Fabryczna	111
b) Droga Męczenników Majdanka	111
3. Stare Bronowice – między Bystrzycą a torami kolejowymi	112
a) Park Bronowicki	112
b) Zaniedbane okolice ul. Łęczyńskiej	113
4. Nowe Bronowice	114
a) Majdan Tatarski – zapomniane getto żydowskie	114
b) Powojenne osiedla mieszkaniowe	114
c) Kościół Świętego Krzyża na Nowych Bronowicach	115
V. FELIN	116
1. Na wschodnich peryferiach Lublina	116
2. Ważne obiekty na Felinie	117
a) Hurtownia „Makro”	117
b) Galeria handlowa „Felicity”	118
c) Szpital MSWiA	118
d) Lubelski Park Naukowo-Technologiczny	118
e) Specjalna Strefa Ekonomiczna Euro-Park Mielec	119
f) Baza Doświadczalna Uniwersytetu Przyrodniczego	119
g) Zajezdnia Majdan Tatarski	119
h) Inne zakłady przemysłowe na Felinie	120
3. Osiedle Felin i Nowy Felin	120
a) Osiedle Jagiellońskie na Felinie	120
b) Osiedle Nowy Felin	121
VI. KOŚMINEK	121
1. Stary Kośminek – na krzyżówce dzielnic	122
a) Dawny dworek Sachsów	122
b) Kościół św. Michała Archanioła	122
c) „Golgota Męczeństwa Narodu Polskiego”	125
2. Dawna dzielnica przemysłowa	125
a) Dawny młyn Kościńskiego i fabryka wódek Zylbera	125
b) Elektrownia i inne zakłady przemysłowe	126
3. Osiedla mieszkaniowe na Kośminku	127
a) Bronowice III – Maki	127
b) Osiedle domów jednorodzinnych	128

VII.	MAJDANEK	128
1.	Muzeum na Majdanku – dawny obóz koncentracyjny i obóz zagłady	128
2.	Cmentarz komunalny na Majdanku	131
a)	Pomnik bł. Emiliana Kowcza	131
b)	Cmentarz na Majdanku	132
C.	ZACHÓD	134
	<i>Mapa 28. Lublin – Zachód</i>	134
I.	RURY i LSM	136
1.	Rury dawne i obecne	136
a)	Etymologia nazwy „Rury”	136
b)	Dawne jurydyki kościelne i klasztorne	136
2.	Między Bystrzycą a ulicą Nadbystrzycą	137
a)	Ulica Wapienna – lubelskie slumsy	137
b)	Politechnika Lubelska	138
c)	Kościół Przemienienia Pańskiego	139
3.	Ulica Głęboka	139
a)	Osiedle mieszkaniowe	139
b)	Obiekty Uniwersytetu Przyrodniczego	140
4.	Lubelska Spółdzielnia Mieszkaniowa – LSM	141
a)	PRL-owski model spółdzielni mieszkaniowych	141
b)	Wzorcowe osiedle Adama Mickiewicza	142
c)	Osiedle Juliusza Słowackiego	143
d)	Osiedle Piastowskie	145
e)	Osiedle Zygmunta Krasińskiego	146
f)	Osiedle Henryka Sienkiewicza	147
g)	Osiedle Marii Konopnickiej	147
h)	Osiedle Bolesława Prusa	149
i)	Pomnik Rozstrzelanych na Rurach	149
II.	CZUBY	150
1.	Czuby – etymologia nazwy	150
2.	Dzielnica Czuby Północne	150
a)	Osiedle Skarpa	151
b)	Osiedle Ruta – kościół Świętej Rodziny	151
c)	Osiedle Łęgi – kościół św. Wojciecha	152
d)	Osiedle Błonie	153
3.	Dzielnica Czuby Południowe	154
a)	Osiedle Górki	154
b)	Osiedle Widok	154
c)	Osiedle Poręba	156

III.	WĘGLIN	156
1.	Węglin Południowy	157
a)	Osiedle Węglin	157
b)	Węglinek	158
2.	Węglin Północny	160
IV.	KONSTANTYNÓW	160
1.	Zróżnicowanie dzielnicy Konstantynów	160
a)	Problemy z identyfikacją dzielnicy	160
b)	Zróżnicowanie architektoniczne dzielnicy	161
2.	Główne obiekty Konstantynowa	161
a)	Kościół Kapucynów „Na Poczekajce”	161
b)	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny	162
c)	Kampus KUL „Poczekajka”	162
d)	Dworek Gałęckich na Konstantynowie	162
e)	Nowoczesne biurowce na Helenowie	163
3.	Dzielnica pomników	164
a)	Pomnik Obrońców Lublina	164
b)	Pomnik polskich żołnierzy poległych pod Monte Cassino	165
c)	Symbolika powstania styczniowego	165
d)	Pomnik Mikołaja Kopernika	165
e)	Pomnik Pierwszego Samodzielnego Morskiego Batalionu Zapasowego	166
f)	Kamień upamiętniający Andrzeja Struga	166
V.	SZEROKIE	167
1.	Dzielnica Szerokie	167
2.	Kościół Trójcy Świętej w Szerokiem	168
VI.	SŁAWINEK	169
1.	Dzielnica – osiedle	169
2.	Parafia i kościół Wieczerzy Pańskiej	170
VII.	SŁAWIN	171
1.	Dawny i obecny Sławin	171
2.	Ogród Botaniczny UMCS	172
a)	Dawny dworek Kościuszków	172
b)	Niedoszłe uzdrowisko Sławinek	173
c)	Ogród Botaniczny UMCS	173
d)	Zaniedbany kamień, poświęcony Kościuszcze	175
3.	Skansen – Muzeum Wsi Lubelskiej	176
4.	Inicjatywa tworzenia skansenu średniowiecznego	178

5.	Dzielnica Sławin – jej historyczne tajemnice i współczesność	179
a)	Megality sprzed pięciu tysięcy lat	179
b)	Stary Sławin – ul. Zbożowa	180
c)	Nowy Sławin – Osiedle Botanik	180
D.	PÓŁNOC	182
	<i>Mapa 29. Lublin – Północ</i>	182
I.	CZECHÓW STARY I NOWY	183
1.	Czechówka – rzeka, dawna wieś i ulica	183
2.	Czechów – dawna wieś pod Lublinem	184
a)	Czechów w czasach prahistorycznych i starożytnych	184
b)	Wątek Czechowa w legendzie o herbie Lublina	185
c)	Folwark Czechów z zamkiem	185
3.	„Muzyczna sypialnia” Lublina	185
II.	CZECHÓW POŁUDNIOWY	186
1.	Dzielnica mieszkaniowa	186
a)	Osiedle Feliksa Nowowiejskiego	186
b)	Osiedle Karola Lipińskiego	187
c)	Osiedle Stanisława Moniuszki	188
d)	Osiedle Henryka Wieniawskiego	188
e)	Osiedle domów jednorodzinnych	188
f)	Osiedle Mieczysława Karłowicza	190
2.	Centrum handlowe Lemszczyzna – Bursaki	191
3.	Górki Czechowskie	192
III.	CZECHÓW PÓŁNOCNY	193
1.	Dzielnica Mieszkaniowa	193
a)	Osiedle Fryderyka Chopina	193
b)	Osiedle Ignacego Paderewskiego	195
c)	Osiedle Choiny	196
d)	Centrum usługowe i handlowo-przemysłowe Bursaki	196
IV.	PONIKWODA	198
1.	Specyfika dzielnicy	198
2.	Bazylianówka i Wiktoryn	198
a)	Dawne Lubelskie Zakłady Graficzne i Osiedle Wiktoryn	199
b)	Bazylianówka – osiedle	199
3.	Ulica Walecznych – cmentarz rzymskokatolicki „Przy Unickiej”	200
4.	Ponikwoda osiedle	201

5.	Rudnik	202
6.	Trześniów	203
7.	Zamek w Jakubowicach Murowanych	203
E.	POŁUDNIE	205
	<i>Mapa 30. Lublin – Południe</i>	206
I.	PIASKI – ZA CUKROWNIĄ	208
1.	Piaski – „Za (i przed) Cukrownią”	208
2.	Dworzec kolejowy i jego sąsiedztwo	210
a)	Budowa Kolei Nadwiślańskiej i dworca kolejowego	210
b)	Strajk lokomotywowni w lipcu 1980 roku i jego legenda	211
c)	Budowa nowego dworca autobusowego	213
d)	Infrastruktura drogowa do dworca	213
3.	Piaski – przemysłowa dzielnica Lublina	214
a)	Wzrost liczby ludności na przełomie XIX i XX wieku	214
b)	Fabryka Maszyn Rolniczych Wolski & Spółka	215
c)	Gazownia	215
d)	Cukrownia Lublin	216
e)	Wyludniające się osiedle „Za Cukrownią”	217
f)	Pałace za byłą cukrownią	217
g)	Kościół o konstrukcji z pruskiego muru, kryty sidingiem	219
4.	Sportowo-rekreacyjna dzielnica „Za Cukrownią”	219
a)	Park Ludowy	219
b)	Stadion piłkarsko-żużlowy przy Alejach Zygmunto-wskich	220
c)	Stadion lekkoatletyczny Startu Lublin	221
d)	Pomnik rozstrzelanych przy moście nad Bystrzycą	221
e)	Hala MOSiR	221
f)	Aqua Lublin	222
g)	Arena Lublin	223
h)	Hala Międzynarodowych Targów Lubelskich	224
i)	Lubelski Klub Jeździecki i Akademia Piłkarska	224
II.	DZIESIĄTA	225
1.	Podlubelska wieś i dzielnica miasta	225
a)	Etymologia nazwy „Dziesiąta”	226
b)	Dziesiąta w średniowieczu i w czasach nowożytnych	227
c)	Rozwój osiedla robotniczego na przełomie XIX i XX wieku	227
d)	Proces włączania Dziesiątej do Lublina	227

2.	Obszar dzielnicy i jej zróżnicowanie	227
a)	Dziesiąta na mapie Lublina	227
b)	Osiedla mieszkaniowe	227
c)	Zakłady przemysłowe	228
d)	Jednostka wojskowa	228
3.	Główne obiekty użyteczności publicznej	229
a)	Szpital św. Jana Bożego	229
b)	Szpital Neuropsychiatryczny	229
c)	Dwór i park w Abramowicach-Dziesiątej	229
d)	Obiekty sakralne w dzielnicy	231
e)	Opuszczony Dom Kultury Kolejarza „Oaza”	232
f)	Pomniki żołnierzy przy ulicy Nowy Świat	232
III.	GŁUSK	234
1.	Zamieszanie wokół Głuska	234
a)	Spór o właściwą nazwę	234
b)	Wiejsko-miejska hybryda	234
2.	Kościół św. Jakuba Starszego	235
a)	Historia parafii i kościoła	235
b)	Zabytkowa brama – dzwonnica	236
c)	Ogólny wygląd kościoła	236
d)	Ołtarz	237
e)	Kaplice boczne	238
f)	Stara plebania	238
3.	Pozostałe zabytki Głuska	239
a)	Barokowy ratusz	239
b)	Stary cmentarz żydowski	239
IV.	ABRAMOWICE	240
V.	WROTKÓW	241
1.	Dawny staw na Wrotkowie i rury wodociągowe	241
2.	Wrotków przemysłowy	242
a)	Zakłady przy ul. Diamentowej	242
b)	Elektrociepłownia Wrotków	242
3.	Dzielnica mieszkaniowa	244
a)	Nałkowscy na Wrotkowie	244
b)	Osiedle Nałkowskich i inne osiedla	244
c)	Obiekty sakralne Wrotkowa	245

VI.	ZEMBORZYCE	246
1.	Obszar i specyfika dzielnicy	246
2.	Prahistoria i historia Zemborzyc	247
a)	Cios mamuta z Zemborzyc	247
b)	Woły z Krężnicy Jarej	248
c)	Inne wykopaliska w okolicy Zemborzyc	248
3.	Zemborzyce współczesne	248
a)	Parafia i kościół św. Marcina	248
b)	Pomnik Tadeusza Kościuszki	249
VII.	ZALEW ZEMBORZYCKI	249
1.	Ośrodek rekreacyjny w PRL	249
a)	Budowa zalewu	249
b)	Ośrodek rekreacyjny dla mieszkańców Lublina	250
2.	Zalew – wyzwaniem dla władz państwowych i samorządowych	250
a)	Stopniowa dewastacja ośrodka	250
b)	Ośrodek sportowo-rekreacyjny „Słoneczny Wrotków”	250
c)	Problem z oczyszczeniem zbiornika	250
F.	LUBLIN TURYSTYCZNY	253
I.	PARKINGI W CENTRUM MIASTA	253
1.	Parkingi dla autokarów	253
2.	Parkingi dla samochodów osobowych	253
II.	LUBELSKIE MUZEA	253
III.	MIEJSKIE SZLAKI TURYSTYCZNE	258
1.	Szlaki piesze	258
a)	Jagielloński Szlak Unii Lubelskiej	258
b)	Szlak Pamięci Żydów Lubelskich	258
c)	Szlak Zabytków Architektury	258
d)	Szlak Wielokulturowy	259
e)	Szlak Znanych Lublinian	259
f)	Szlak Pamięci Żołnierzy Wyklętych	259
g)	Szlak Renesansu Lubelskiego	260
h)	Szlak Legend Lubelskich	260
2.	Lublin City-Tour	260
a)	Zwiedzanie miasta busem elektrycznym	260
b)	Trasy City-Tour	260

IV.	OBIEKTY ZABYTKOWE I ICH TWÓRCY	261
1.	Obiekty sakralne	261
a)	Kościół katolickie	261
b)	Inne świątynie Lublina	264
c)	Świątynie obecnie nieistniejące	264
2.	Lubelskie pałace i dworki	265
3.	Lubelscy mistrzowie i ich dzieła	267
a)	Architekci renesansu i baroku	267
b)	Reprezentanci klasycyzmu i stylów historycznych w XIX wieku	268
c)	Architekci pierwszej połowy XX wieku	269
d)	Architekci drugiej połowy XX wieku i początku XXI wieku	271
e)	Artyści tworzący dla Lublina	275
V.	LUBELSKIE POMNIKI I DĘBY PAMIĘCI	280
1.	Pomniki obecnie istniejące w Lublinie	280
2.	Pomniki, których nie ma i których być nie powinno	286
a)	Pomniki rozebrane	286
b)	Pomniki istniejące – do likwidacji lub „do Kozłówki”	287
c)	Brakujące pomniki w przestrzeni miasta	287
3.	Dęby pamięci	287
a)	Dęby Papieskie	287
b)	Zniszczone Dęby Wolności w Parku Ludowym	288
c)	Dęby Niepodległości	289
d)	Dęby Pamięci. Katyń – ocalić od zapomnienia	290
e)	Inne dęby pamięci	291
VI.	POMNIKI PRZYRODY W LUBLINIE	291
1.	Gatunki chronionych drzew	291
2.	Występowanie grup drzew – pomników przyrody	292
3.	Osobliwość przyrodnicza nad Bystrycą	292
VII.	LUBLIN PIELGRZYMKOWY	293
1.	Lubelskie sanktuaria i miejsca kultu	293
a)	Sanktuarium relikwii Drzewa Krzyża Świętego	293
b)	Płaczący obraz Matki Bożej Dobrej Rady w kościele Świętego Ducha	294
c)	Płaczący Krzyż Trybunalski	294
d)	Cud lubelski 3 lipca 1949 roku	294
e)	Lubelski kult św. Antoniego	295
f)	Kult Matki Bożej Opieki (Trybunalskiej)	295
g)	Kult Najświętszego Serca Pana Jezusa	296

h)	Neogotycka kaplica Niepokalanego Serca Maryi u kapucynów	296
i)	Kult Matki Boskiej Latyczowskiej	296
2.	Lubelskie pielgrzymki piesze	297
a)	Pieszka pielgrzymka do Częstochowy	297
b)	Pieszka diecezjalna pielgrzymka do Wąwolnicy	297
c)	Lubelskie szlaki pątnicze Ekstremalnej Drogi Krzyżowej	298
d)	Lubelski odcinek Szlaku Świątego Jakuba	298
VIII.	FILMOWY LUBLIN	299
1.	Lublin na ekranach kin w PRL	299
a)	Filmy o tematyce wojennej	299
b)	Filmy o różnej tematyce	300
c)	„Czarne chmury” nad Lublinem	300
2.	Lublin w filmach i serialach w okresie III Rzeczypospolitej	301
a)	Filmy fabularne, kręcone w Lublinie	301
b)	„Volta” – najbardziej „lubelski” film	304
c)	Lubelskie epizody w serialach telewizyjnych	304
d)	Mafia w lubelskim serialu „Determinator”	304
e)	Nieudany lubelski biznes w serialu „Wszystko przed nami”	305
f)	„Wojenne dziewczyny” z ulicy Kowalskiej	306
g)	Skansen i zaniedbany Lublin w serialach telewizyjnych	307
h)	Lublin jako nowoczesna Warszawa w serialu „Mediatorzy”	307
IX.	WYDARZENIA KULTURALNE I ARTYSTYCZNE W LUBLINIE	308
1.	Międzynarodowe Zawody Jeździeckie Cavaliada – styczeń/luty	308
2.	Impreza Sezon Lublin – kwiecień/maj	308
3.	Noc Kultury – pierwszy weekend czerwca	309
4.	Festiwal Legend Lubelskich – połowa czerwca	309
5.	Międzynarodowy Festiwal Organowy – czerwiec/sierpień	310
6.	Carnaval Sztukmistrzów – ostatnia dekada lipca	310
7.	Jarmark Jagielloński – połowa sierpnia	311
8.	Europejski Festiwal Smaku – pierwsza połowa września	312
9.	Festiwal Sztuki w Przestrzeni Publicznej „Otwarte Miasto” – wrzesień/październik	312
10.	Festiwal Miłośników Fantastyki Falkon – pierwsza dekada listopada	313
X.	LUBLIN DLA CUDZOZIEMCÓW I CUDZOZIEMCY DLA LUBLINA	313
1.	Król Jagiełło i Litwini w Lublinie	313
2.	Relacje polsko-żydowskie w Lublinie na przestrzeni wieków	315
3.	Ulica Kapucyńska – oś polsko-niemieckich doświadczeń	318

4.	Rusini, Kozacy i Ukraińcy w Lublinie	319
5.	Białorusini w Lublinie	320
6.	Sto lat rosyjskiego zaboru Lublina	321
7.	Austriaccy zaborcy i okupanci	323
8.	Najeźdźcy zza Bałtyku	324
9.	Goście i najeźdźcy z Siedmiogrodu	324
10.	Włoscy budowniczkowie Lublina	325
11.	Czesi w Lublinie	325
12.	Szwajcarzy w Lublinie	325
13.	Szkoci i Anglicy w Lublinie	326
14.	Francuskie pamiątki w Lublinie	326
15.	Reprezentanci innych narodów w Lublinie	327
	a) Hiszpanie	327
	b) Grecy	327
	c) Koreańczycy	327
	d) Mozaika kulturowa współczesnego Lublina	328
XI.	LUBLIN NA KULTUROWEJ MAPIE POLSKI, EUROPY I ŚWIATA	328